

ROZSUDOK

V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Evy Sakálovej a sudcov JUDr. Ľubora Šeba a JUDr. Rudolfa Čirča v právnej veci žalobcu **maloletého S. M.**, narodeného X., zastúpeného zákonnými zástupcami, matkou, L. M. a otcom, J. M., všetci bývajúci v J., zastúpení Mgr. D. S., advokátom v B., proti žalovanej **A. G.**, bývajúcej v Ž., **o náhradu škody na zdraví a mimoriadne zvýšenie odškodnenia za bolesť a sťaženie spoločenského uplatnenia**, vedenej na Okresnom súde Žiar nad Hronom pod sp.zn. 9 C 161/2004, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici z 3. októbra 2006 sp.zn. 14 Co 81/2006, rozhodol

t a k t o :

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Banskej Bystrici z 3. októbra 2006 sp.zn. 14 Co 81/06 vo výroku, ktorým bola vo zvyšku žaloba žalobcu zamietnutá a v súvisiacom výroku o povinnosti žalovanej zaplatiť súdny poplatok a o náhrade trov konania účastníkov **z r u š u j e** a vec v rozsahu zrušenia vracia Krajskému súdu v Banskej Bystrici na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e :

Žalobca sa v konaní domáhal, aby súd uložil žalovanej povinnosť zaplatiť mu odškodnenie za bolesť vo výške 191 250 Sk (30 násobok základného bodového ohodnotenia) a odškodnenie sťaženia spoločenského uplatnenia vo výške 1 230 000 Sk (50 násobok základného bodového ohodnotenia) v dôsledku poškodenia na zdraví, ktoré utrpel pri útoku

psa žalovanej dňa 20. augusta 2002, ktorý je v príčinnej súvislosti so vzniknutou škodou na zdraví.

Okresný súd Žiar nad Hronom rozsudkom zo 17. januára 2006 č.k. 9 C 161/04-101 zaviazal žalovanú zaplatiť žalobcovi (celkovo) sumu 155 400 Sk, vo zvyšku žalobu zamietol, zaviazal žalovanú zaplatiť súdny poplatok 7 770 Sk, zaplatiť trovy štátu 11 721 Sk a zaplatiť žalobcovi trovy konania 88 676,80 Sk na (bližšie nešpecifikovaný) účet zástupcu žalobcu, všetko do troch dní od právoplatnosti rozsudku. Pri posudzovaní výšky náhrady za bolesť a za sťaženie spoločenského uplatnenia súd prvého stupňa vychádzal z vyhlášky č. 32/1965 Zb. v znení neskorších noviel a z vykonaného dokazovania, najmä zo znaleckých posudkov. Vo vzťahu k náhrade za bolesť mal za to, že žalobca bol vystavený určitej bolesti spôsobenej následkom odhryznutia dvoch článkov druhého prsta pravej ruky, vo veku 10 rokov v čase úrazu, podrobil sa chirurgickému zákroku, pričom bolesť, ktorá mu vznikla znalec ohodnotil stupňom 2,5 v rozsahu škály 10 stupňov, preto priznal žalobcovi v zmysle ustanovenia § 7 ods. 3 vyhlášky č. 32/1965 Zb. zvýšenie náhrady za bolesť na štvornásobok, čo v prepočte predstavuje 23 400 Sk, a nie na tridsaťnásobok požadovaný žalobcom, keďže jeho tvrdenia o tom, že trpel mučivou bolesťou a liečba bola komplikovaná, neboli pravdivé. Vo vzťahu k náhrade za sťaženie spoločenského uplatnenia prihliadol na poškodenie zdravia žalobcu vymenované v bodovom ohodnotení, v dôsledku ktorého došlo u neho k obmedzeniu funkčnosti pravej ruky v rozsahu 30 %, poranenie žalobcu malo veľmi negatívne dôsledky na jeho psychiku, na celkovú kvalitu jeho osobného života, že čiastočne, hlavne so zreteľom na svoj vek, sa žalobca vylúčil z okruhu svojich rovesníkov, ako i z možnosti plnohodnotnej sebarealizácie, že vzhľadom na trvalé poškodenie zdravia je obmedzený pri určitých druhoch športu, pri písaní i pri manuálnej práci a v budúcnosti má obmedzenú možnosť pri výbere povolania. Preto za primerané považoval zvýšenie sťaženia spoločenského uplatnenia na 10 násobok základného bodového ohodnotenia, čo v absolútnom prepočte predstavuje sumu 132 000 Sk. O povinnosti žalovanej zaplatiť súdny poplatok rozhodol podľa § 2 ods. 2 zákona č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch v znení neskorších predpisov, o trovách konania štátu rozhodol podľa § 148 ods. 1 O.s.p. a o trovách konania účastníkov rozhodol podľa § 142 ods. 3 O.s.p.

Krajský súd v Banskej Bystrici na odvolanie žalovanej rozsudkom z 3. októbra 2006 sp.zn. 14 Co 81/06 zmenil rozsudok okresného súdu tak, že zaviazal žalovanú zaplatiť žalobcovi 57 450 Sk do troch dní od právoplatnosti rozsudku. Vo zvyšku žalobu zamietol. Vo

výroku o súdnom poplatku zmenil rozsudok okresného súdu tak, že zaviazal žalovanú zaplatiť na účet okresného súdu 2 872 Sk do troch dní od právoplatnosti rozsudku. Vo výroku o povinnosti žalovanej zaplatiť trovy štátu rozsudok okresného súdu potvrdil a žalovanú zaviazal zaplatiť na účet krajského súdu trovy preddavkované zo štátnych prostriedkov vo výške 1 800 Sk. Žiadnemu z účastníkov nepriznal právo na náhradu trov prvostupňového a odvolacieho konania. Svoje rozhodnutie odôvodnil tým, že vzhľadom k tomu, že medzi účastníkmi konania bola sporná výška náhrady za bolesť a sťaženie spoločenského uplatnenia, správne okresný súd nariadil vo veci znalecké dokazovanie. Znalecký posudok vo veci podal MUDr. V. M., ktorý ohodnotil bolestné na 97,5 bodov, pričom u položky 159j – odňatie prsta alebo jeho podstatnej časti, bodové ohodnotenie zvýšil o polovicu, teda zo 40 bodov na 60 bodov. Sťaženie spoločenského uplatnenia ohodnotil 220 bodmi, pričom u položky 364 – strata dvoch článkov ukazováka so zachovanou hybnosťou, urobil zvýšenie na dvojnásobok z 80 bodov na 160 bodov. V písomnom odbornom vyjadrení, vyžiadanom krajským súdom, znalec zotrval na svojom posudku, pričom u položky 159j – odňatie jedného prsta alebo jeho podstatnej časti, odôvodňoval zvýšenie bodového ohodnotenia o polovicu (zo 40 na 60 bodov) tým, že išlo o bolestivé zranenie s chirurgickou úpravou časti prsta, preto aj zvýšenie v tomto rozsahu bolo primerané vytrpenej bolesti. Pokiaľ sa týka zvýšenia vo väčšom rozsahu, toto neprichádzalo do úvahy ani na dvojnásobok, lebo z medicínskeho hľadiska nebolo indikované. Krajský súd preto vychádzal z bodového ohodnotenia bolestného znalcom 97,5 bodu a tak náhrada za bolesť pri hodnote 60 Sk za jeden bod predstavuje 5 850 Sk. Pokiaľ ide o sťaženie spoločenského uplatnenia, podľa vyjadrenia znalca zvýšenie hodnotenia ani na dvojnásobok neprichádza do úvahy u položky 370a, lebo porucha úchopovej funkcie ukazováka vpravo sa prejavuje v položke 364 (strata dvoch článkov ukazováka so zachovanou hybnosťou základného kĺbu vpravo), ktorú z odborného hľadiska v posudku zvýšil na dvojnásobok. Ďalšie zvýšenie u tejto položky považoval za opodstatnené, pričom výšku ponechal na úvahe súdu. Na základe výsledkov dokazovania, vykonaného okresným súdom, a jeho doplnenia v rámci odvolacieho konania potom krajský súd uzavrel, že je nesporné, že aj keď u žalobcu ide o mladého človeka, ktorý je schopný ľahšie sa vzhľadom na svoj vek vyporiadať so stratou dvoch článkov druhého prsta pravej ruky, tak už navždy bude mať vzhľadom na poranenie zníženú funkciu pravej ruky, čo môže mať vplyv na jeho neskoršie uplatnenie v živote. Preto zvýšil sťaženie spoločenského uplatnenia u položky 364 na desaťnásobok zo základného počtu bodov. Náhrada potom predstavuje $80 \text{ bodov} \times 60 \text{ Sk} = 4 800 \text{ Sk}$ x 10 = 48 000 Sk + 60 bodov x 60 Sk = 3 600 Sk. Celkovo tak náhrada za sťaženie spoločenského uplatnenia predstavuje 51 600 Sk. Pokiaľ žalobca žiadal priznať viac,

bolo potrebné v prevyšujúcej časti žalobu zamietnuť. O trovách konania rozhodol podľa § 142 ods. 2 O.s.p. a o náhrade trov štátu rozhodol podľa § 148 ods. 1 O.s.p.

Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu “v celom rozsahu“ podal dovolanie žalobca z dôvodu nesprávneho právneho posúdenia veci v zmysle ustanovenia § 241 ods. 2 písm.c/ O.s.p. Navrhol rozsudok odvolacieho súdu zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie. Dovolanie odôvodnil tým, že kvantifikáciu zvýšenia odškodnenia považuje za zásadne neprimeranú a nezodpovedajúcu naplneniu požiadavky poskytnutia spravodlivej súdnej ochrany právam žalobcu. Absolútne sa nestotožňuje so závermi odvolacieho súdu vo veci odškodnenia bolestného, ktorého kvantifikáciu zamietol bez uvedenia adekvátneho odôvodnenia svojho rozhodnutia. V súvislosti s odškodnením bolestného poukázal najmä na charakter poranenia a spôsob, ktorým došlo k poraneniu (útok psa), ktorá udalosť je prípadom hodným osobitného zreteľa odôvodňujúca zvýšenie odškodnenia bolestného. Okrem akútnej bolesti trpí žalobca aj chronickou bolesťou vo forme fantómových bolestí amputovaného prsta a bolesťou kýpťa ukazováka. Pokiaľ ide o sťaženie spoločenského uplatnenia zdôraznil, že úraz zanechal na jeho tele trvalé následky. Po úraze utrpel ujmu, ktorá ho obmedzuje po psychickej, spoločenskej, športovej a pracovnej stránke a obmedzuje ho aj v záujmovej, hudobnej i umeleckej činnosti a hlavne ho výrazne negatívne determinuje vo výbere budúceho povolania. Zdôraznil, že výška odškodnenia za sťaženie spoločenského uplatnenia musí okrem iného vychádzať zo skutočnosti, že priznaná peňažná suma predstavuje jednorazovú satisfakciu za vzniknuté doživotné poškodenie zdravia. Odvolaciemu súdu vytkol, že v rozsudku bezdôvodne a protizákonne ignoroval základné bodové hodnoty stanovené v znaleckom posudku, v ktorom v časti sťaženie spoločenského uplatnenia znalec v položke 364 – strata dvoch článkov ukazováka so zachovanou hybnosťou základného kĺbu vpravo (80 bodov) zvýšil tento bodový základ dvojnásobne na 160 bodov, ktorú skutočnosť odvolací súd nerešpektoval a pri zvýšení odškodnenia sťaženia spoločenského uplatnenia vychádzal z nezvýšenej bodovej hodnoty 80 bodov. V závere dovolania vyslovil zásadný nesúhlas aj s výrokom rozsudku odvolacieho súdu o trovách, pretože pri rozhodovaní o trovách konania mal aplikovať ustanovenie § 142 ods. 3 O.s.p.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie bolo podané účastníkom konania proti právoplatnému rozsudku odvolacieho súdu v zákonnej lehote (§ 240 ods. 1 O.s.p.) a že ide o rozsudok, proti ktorému je prípustné (§ 238 ods. 1 O.s.p.), preskúmal rozsudok odvolacieho súdu v jeho napadnutej časti (t.j. vo výroku,

ktorým bola vo zvyšku žaloba žalobcu zamietnutá a vo výroku o náhrade trov konania) a dospel k záveru, že dovolanie dovolateľa je dôvodné.

Dovoláním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa (§ 236 ods. 1 O.s.p.).

V zmysle ustanovenia § 241 ods. 2 O.s.p. môže byť dovolanie podané iba z dôvodov, že a/ v konaní došlo k vadám uvedeným v § 237 O.s.p., b/ konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, c/ rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci. Dovolací súd je viazaný nielen rozsahom dovolania, ale i v dovolaní uplatnenými dôvodmi. Obligatórne (§ 242 ods. 1 O.s.p.) sa zaoberá procesnými vadami uvedenými v § 237 O.s.p. a tiež tzv. inými vadami, pokiaľ mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci. Dovolacie dôvody pritom neposudzuje len podľa toho, ako ich dovolateľ označil, ale podľa obsahu tohto opravného prostriedku.

Vzhľadom na zákonnú povinnosť (§ 242 ods. 1 veta druhá O.s.p.) skúmať vždy, či napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu nebolo vydané v konaní postihnutom niektorou z procesných väd uvedených v § 237 O.s.p., zaoberal sa dovolací súd predovšetkým otázkou, či konanie v tejto veci nie je postihnuté niektorou z väd vymenovaných v § 237 písm.a/ až g/ O.s.p. Dovolateľ žiadnu z týchto väd nenamietal a jej existencia nevyšla v dovolacom konaní najavo.

Pri určovaní výšky náhrady za bolesť a za sťaženie spoločenského uplatnenia v preskúmvanej veci bolo treba vychádzať z právneho predpisu, ktorým je vyhláška č. 32/1965 Zb. Tento právny predpis v ustanovení § 7 ods. 1 určuje výšku odškodnenia za bolesť a za sťaženie spoločenského uplatnenia za jeden bod (60 Sk v čase vzniku škody) a v odseku 2 tohto ustanovenia maximálnu výšku celkového odškodnenia (240 000 Sk, z toho bolestné 72 000 Sk). V odseku 3 uvedeného ustanovenia umožňuje súdu v prípadoch hodných osobitného zreteľa odškodnenie za bolesť a za sťaženie spoločenského uplatnenia primerane zvýšiť i nad stanovený limit. Treba však zdôrazniť, že možnosť zvýšenia odškodnenia súdom nad sumy podľa odsekov 1 a 2 označeného ustanovenia je podmienená jednak existenciou dôvodov hodných osobitného zreteľa a tiež podmienkou primeranosti navrhovaného zvýšenia. Oba druhy odškodnenia majú slúžiť na to, aby si poškodený mohol obstarat' náhradné pôžitky na vyrovnanie prežitých a prežívaných utrpení, strastí a kompenzovanie životných obmedzení

vyvolaných úrazom. Vyhláška upravuje zvlášť podmienky, za ktorých sa poskytuje odškodnenie za bolesť, a zvlášť podmienky pre odškodnenie sťaženia spoločenského uplatnenia. Rovnako osobitne stanovuje zásady pre vyhodnocovanie oboch druhov odškodnenia. Aj zvýšenie odškodnenia u oboch nárokov treba posudzovať osobitne, lebo existencia dôvodov pre zvýšenie odškodnenia za sťaženie spoločenského uplatnenia neznamená zároveň aj existenciu dôvodov pre zvýšenie odškodnenia za bolesť a naopak. V prípade existencie dôvodov hodných osobitného zreteľa pre priznanie zvýšenej náhrady za bolesť treba zohľadniť rozsah, závažnosť poranení, spôsob liečebného procesu čo do náročnosti a s ním súvisiacu bolestivosť (potrebné medicínske zákroky, operácie, pooperačné stavy), doliečovací proces a v rámci neho bolestivosť rehabilitácie. V prípade existencie dôvodov hodných osobitného zreteľa pre priznanie zvýšenej náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia má súd povinnosť konkrétne vymedziť, aké zvýšenie základnej náhrady s prihliadnutím na konkrétne okolnosti prejednávaneho prípadu možno považovať za primerané. Súd musí preto spravidla celkom jednoznačne vymedziť, v čom konkrétne poškodenie zdravia viedlo k sťaženiu spoločenského uplatnenia sa poškodeného, teda, akých konkrétnych aktivít sa v čase pred poškodením zdravia zúčastňoval a s akými výsledkami, a z ktorých z nich bol vyradený celkom, prípadne len obmedzený a ako sa také obmedzenie prejavilo. Len porovnaním týchto predpokladov možno potom vyvodiť záver, či a do akej miery boli touto udalosťou zúžené alebo stratené možnosti uplatnenia sa v živote a v spoločnosti.

Z obsahu odôvodnenia rozsudku odvolacieho súdu je zrejmé, že odvolací súd na danú vec síce aplikoval správny právny predpis (vyhlášku č. 32/1965 Zb.), nesprávne ho ale interpretoval. Znalec vo svojom písomnom vyjadrení k podanému znaleckému posudku, v časti bodového hodnotenia bolestného (ktoré ustálil spolu na 97,5 bodov) mimo iného uviedol, že zvýšenie položky 159j – odňatie jedného prsta alebo jeho podstatnej časti, o polovicu je podľa bodu 6/c Zásad pre hodnotenie odškodnenia za bolesť vyhlášky č. 32/1965 Zb. primerané utrpenej bolesti poškodeného. Podmienky na zvýšenie bolestného na dvojnásobok podľa bodu 7 Zásad pre hodnotenie odškodnenia za bolesť uvedený prípad nespĺňa. Uvedené bodové hodnotenie bolestného zodpovedá vytrpenej bolesti poškodeného a jeho zvýšenie na dvojnásobok nie je z medicínskeho hľadiska indikované. Opierajúc sa práve o toto uvedené vyjadrenie znalca odvolací súd priznal žalobcovi náhradu za bolesť len v rozsahu základného bodového ohodnotenia ustáleného znalcom na 97,5 bodov. V tom spočíva nesprávne právne posúdenie veci odvolacím súdom. Totiž, podľa odseku 2 Zásad pre

hodnotenie odškodnenia za bolesť (ktoré tvoria prílohu vyhlášky č. 32/1965 Zb. – ďalej len „Zásady“) lekár podávajúci posudok ohodnotí poškodenie na zdraví počtom bodov podľa ďalej ustanovených sadziieb. V odseku 6 Zásad pod písm.a/ až c/ sú uvedené prípady, v ktorých lekár podávajúci posudok hodnotenie poškodenia na zdraví vykonané podľa odsekov 2 až 4 môže zvýšiť až o polovicu. Podľa odseku 7 Zásad pri súbehu dôvodov pre zvýšenie uvedených v odseku 6 možno odškodnenie za bolesť zvýšiť najviac na dvojnásobok základnej sadzby. Z uvedeného je teda zrejmé, že Zásady slúžia výhradne lekárovi podávajúcemu posudok (znalcovi) na ohodnotenie poškodenia na zdraví počtom bodov podľa ustanovených sadziieb s možnosťou zvýšenia hodnotenia poškodenia na zdraví až o polovicu v prípadoch predpokladaných v odseku 6 písm.a/ až c/, a pri ich súbehu, s možnosťou zvýšenia odškodnenia za bolesť maximálne na dvojnásobok (odsek 7). Takto vykonané hodnotenie znalcom je základným bodovým ohodnotením. Odškodnenie, o zvýšení ktorého rozhoduje súd v zmysle ustanovenia § 7 ods. 3 vyhlášky č. 32/1965 Zb., je výsledkom násobku základného bodového ohodnotenia podľa znaleckého posudku a peňažnej hodnoty za jeden bod. Pokiaľ teda pri stanovení základného bodového ohodnotenia poškodenia na zdraví žalobcu znalec v súvislosti s položkou 159j konštatoval, že zvýšenie hodnotenia na dvojnásobok (odsek 7 Zásad) neprichádzalo do úvahy, lebo z medicínskeho hľadiska nebolo indikované, neznamená to, že by súd, najmä s ohľadom na charakter poranenia a spôsob, ktorým k poraneniu došlo, nemohol o tejto udalosti uvažovať ako o prípade hodnom osobitného zreteľa, odôvodňujúc tak zvýšenie odškodnenia.

Obdobného nesprávneho právneho posúdenia veci sa potom odvolací súd dopustil aj pri odškodnení sťaženia spoločenského uplatnenia žalobcu. V tomto prípade síce podľa § 7 ods. 3 vyhlášky č. 32/1965 Zb. u položky 364 (strata dvoch článkov ukazováka so zachovanou hybnosťou základného kĺbu vpravo) zvýšil odškodnenie na desaťnásobok, nie však zo základného počtu bodov ustáleného znalcom na 160 bodov. Okrem toho nedôvodne pri zvýšení sťaženia spoločenského uplatnenia nebral do úvahy základné bodové ohodnotenie sťaženia spoločenského uplatnenia podľa znaleckého posudku ako celku, t.j. 220 bodov.

Pokiaľ ide o rozhodnutie odvolacieho súdu o trovách konania, s poukazom na čiastočný úspech tak žalobcu ako aj žalovanej v konaní, podľa § 142 ods. 2 O.s.p. žiadnemu z účastníkov náhradu trov konania nepriznal. Správne však mal o náhrade trov konania rozhodnúť podľa ustanovenia § 142 ods. 3 O.s.p., podľa ktorého aj keď mal účastník vo veci úspech len čiastočný, môže mu súd priznať plnú náhradu trov konania, ak mal neúspech

v pomerne nepatrnej časti alebo ak rozhodnutie o výške plnenia záviselo od znaleckého posudku alebo od úvahy súdu (o ktorý prípade v prejednávanej veci ide).

Vzhľadom na vyššie uvedené rozsudok odvolacieho súdu v jeho napadnutom výroku spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 241 ods. 2 písm.c/ O.s.p.). Najvyšší súd Slovenskej republiky preto tento rozsudok (v uvedenom rozsahu) zrušil podľa ustanovenia § 243b ods. 1 O.s.p. a vec v rozsahu zrušenia vrátil Krajskému súdu v Banskej Bystrici na ďalšie konanie. V novom rozhodnutí rozhodne súd znova aj o trovách pôvodného a dovolacieho konania (§ 243d ods. 1 O.s.p.).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 28. februára 2008

JUDr. Eva Sakálová, v.r.
predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia :